

Istotako je bilo odobruje vsprejeto poročilo: „Poskus koncentričnega predavanja zgodovine z zemljepisem na podlagi berilne vaje „Cesar Franc in nadvojvoda Karol“. Svoj dobro sestavljen elaborat sta nam prečitata gg. Gustav Spetzler in Ivan Vozel.

Ker so dospeli uže gg. tovariši nemških šol, nam g. nadzornik razjasni najvažnejše postave in ukaze.

Iz poročila knjižničnega odbora posnamem, da je bilo dohodkov 216 glđ. 5¹/₂ kr., stroškov pa 120 glđ. 90 kr. tedaj preostanka 95 glđ. 15¹/₂ kr. — Revizorjem računov se izvolita gg. J. Barle in Fr. Kalan oba iz Šmihela pri Novem Mestu.

Ker razan g. V. Zavrta, kateri nasvetuje v nakup knjigo „Der Naturaliensammler“ von Dr. L. Eger, Verlag von Georg. Paul Faesy in Wien, cena 2 glđ., nihče drugi ne omenja o nakupu knjig, se prepusti to odboru.

Kar se tiče učnih knjig, pravi g. predsednik, da se „Prvo berilo in slovnica“ ne sme rabiti na jednorazrednicah, pač pa je primerna „Začetnica“ za drugoletnike, katera se dobi tudi za ubožne učence.

V ponavljalni šoli je rabiti na večrazrednicah tudi četrto berilo.

Pri volitvi v knjižnični odbor so ostali po nasvetu g. Fr. Koncilije stari udje: v. Koprivec, gđč. J. Rozina in g. J. Franke.

Volitev stalnega odbora vršila se je po listkih; izvoljeni so bili gg. Koncilija, Kalingler, Jerše, Jaklitsch in Barle (zadnji trije v ožji volitvi.)

Med posameznimi nasveti bil je le jeden učitelja Zavrta, da bi se glavne počitnice preložile na drugo polovico mal. srpana in mesec vel. srpan, oziroma na mesec, vel. srpan in prvo polovico kimovca. Za preložitev počitnic je bilo 28 glasov izmed 33, kateri so imeli pravico voliti. Konferenca se je izrekla, da bi bile glavne počitnice od 1. vel. srpana do 15. kimovca, na kar je g. nadzornik rekel, da bode gledal, da se to zvrši tekom prihodnjega leta.

K sklepu zborovanja se spominja g. predsednik našega milega vladarja cesarja Franc Jožefa I., kateromu zakliče z učiteljstvom 3kratni „slava“ in učiteljstvo zapoje tudi cesarsko pesem. G. Koncilija pa zahvali g. predsednika na izbornem vodstvu.

Če Vam se povem, da smo se potem nekoliko otešili v gostilni pri „Lipi“, sem Vam prav na kratko načrtal nekoliko o našej skupščini v Trebnjem. —l.

Vestnik.

Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem. Sklepu učiteljskega zbora v Postojni, o kojem smo poročali v zadnji številki, sta se pridružila tudi g. c. kr. okrajni šolski nadzornik J. Thuma in č. g. katehet A. Brešar. Tako je prav. Gg. c. kr. okrajni šolski nadzorniki in 2 njimi vred gg. šolski voditelji naj hodijo z lepim vzgledom naprej in prepričani smo, da bode za njim vse učiteljstvo kot jeden mož korakalo. „Z združenimi močmi“ delujmo, da ta naša ustanova čim večja naraste ter pokažemo l. 1898. našemu predobremu vladarju, kako znamo ceniti Njegove velike zaslugе, ki si jih je pridobil za časa Njegovega vladanja za razvoj ljudskega šolstva.

Zelo nas veseli, da se je pridružil k nam tudi č. g. katehet Brešar. Dognano je, da pri vzgoji otrok ne moremo ničesar doseči, če veroučitelj in ljudski učitelj ne stopata z roko v roki. Prepričani smo pa tudi, da bi naše podjetje obrodilo blagodejen sad, ko bi vsi č. gg. katehetje posnemali č. g. Brešarja ter s tem pokazali, da jim je mar blagor ljudskih učiteljev, oziroma njihovih sirot. Zagotovljeni naj bodo č. gg. katehetje, da jim bomo od srca hvaležni.

Od raznih krajev nam prihajajo poročila, da se nam bodo naše gospodične kolegince dragevolje pridružile ter pokazale s tem, da nimajo le enakih pravic z nami, ampak tudi jednake dolžnosti. To je lepo. Živile vse kolegince, ki stopajo z nami v jedni vrsti! Dne 1. sušca bode prvi obrok vplačevanja. Kakor se nam poroča, bodo plačali nekateri gg. tovariši za pol leta skupaj, drugi pa celo za celo leto; učiteljski zbor v Št. Vidu nad Ljubljano, je pa sklenil poslati prve dni meseca rožnika za vse tri leta skupaj.

Kakor komu bolje kaže, oziroma kakor kdo lažje plačuje, tako naj si pa uredi vplačevanje. Naše picle plače naj nikogar ne motijo; saj so starejši naši tovariši živeli še v mnogo slabših gnotnih razmerah, a vendar so nam ustanovili prekoricno „Vdovsko učiteljsko društvo“ in „Narodno Solo“. Navdajati nas mora vedno le misel, da bodemo s to ustanovo obhajali plodonosno 50letno vladanje našega ljubljenege vladarja ter otrokom našim pomagali do boljše bodočnosti.

B o g z n a m i! kajti vse naše prizadevanje — piše škof Slomšek — bi bilo brezvspešno, če bi ne dobili blagoslova z nebes!

Učiteljski konvikt. Vsaka stvar — bodi še tako dobra in koristna — ima poleg prijateljev in privrženecv tudi nasprotnike, katerih pa, kakor znano, ne vodi misel za stvar samo, ampak navadno le osebnost. „Učiteljski konvikt“ je imel s početka tudi mnogo strastnih nasprotnikov, ki so pa sedaj, ko so sprevideli, da stvar lepo in dobro napreduje, popolnoma utihnila — da še celo postali so prijatelji in prav marljivi podporniki „konvikta“. Tudi „Franc Jožefovo ustanovo“ bi bil nekdo rad že v kali zadušil, pa — prepričan naj bode, da se mu ta zlobna nakana prav gotovo ne posreči, kakor se tudi konviktovim nasprotnikom ni posrečilo, vdušiti konvikta. Misel o zgradbi učiteljskega konvikta je prodrla že v naš narod in ta nam jamči, da bodemo prej imeli dovršeni konvikt pred sabo, kakor si mislimo sami. Porok za vresničenje našega lepega namena so nam pa tudi naši tovariši in tovarišice, ki nabirajo za konvikt pri vsakej priliki darove ter pritrjujejo veselice v korist konviktu. Posebno po novem letu se je pričelo prav živahno gibanje v tem oziru. Dokaz temu so nam dohodki, ki smo jih izkazali v zadnji številki in te, koje izkazujejo danes. Evo jih: G. B. Andoljšek, učitelj v Dragi, je pridelil s tamošnjimi prijatelji šole zabaven večer s tombolo, ki je dal čistega dohodka za konvikt **152 K 18 h.** (Če je ta vrli tovariš v razvpiti Dragi toliko mogel storiti za našo idejo, toliko več se lahko stori po drugih mirnejših krajih, posebno v večjih vaseh, trgih in mestih. Pri tej priliki naj omenimo, da bodo vrle naše kolegince na mestni slovenski osmarazrednici v Ljubljani, pobirale darove za konvikt pri učiteljskih prijateljih v Ljubljani. Vrhu tega so pa tudi sklenile, dajati mesečno po **40 h.** za konvikt poleg določene jim svote za Franc Jožefovo ustanovo. Naj bodo te uzorne kolegince v vzgled in posebno spicam kolegincjam po deželi! Uredn.) G. A. Arko, učitelj na Vrhniki, je nabral **22 K.** Č. gospa Lj. Miličeva je popustila od računa za knjigo „Domača vzgoja“ **10 K.** Letnino po 2 K za tekoče leto so vplačali gg.: Andrej Žumer, c. kr. okr. šolski nadzornik v Kranji; Matija Jantežič, nadučitelj v Dobu; Ivan Barle, nadučitelj v Šmihelu pri N. M.; Val. Zavrl, nadučitelj v Begunjah; Ivan Zupanec, nadučitelj v Starem Trgu pri Poljanah; Jožef Svetina, učitelj v Zaljni. G. L. Knific, nadučitelj v p. v Škofji Loki, letnino **4 K**; g. Tomo Jelenc, učitelj v Banjaloki je nabral **4 K.** Po 1 K so darovali gg.: A. Novak iz Moravč; Fr. Razpotnik, učitelj pri Sv. Trojici; Anton Pavčič, nadučitelj v Št. Rupertu; Makso Josin, učitelj v Ljubljani; Gr. Koželj, učitelj v Št. Gotthardu. Zbrani učitelji-pogrebci pri pogrebu rajnegega učitelja Pleškota, namesto venca **12 K 66 h.** Bog povrni stotero!

„Domača vzgoja“. Tiskarski stroški za to knjigo so že poravnani, poravnati je še nekaj upravnih, oziroma poštinih stroškov in potem bodo šli vsi dohodki za to knjigo v blagajno konvikta. Kakor vse kaže, se bo ta „špekulacija“ prav dobro obnesla. To se imamo pa, seveda, zahvaliti največ požrtvovalnosti in trudoljubivosti p. i. gg. kolegov in kolegincj. Tovariš iz moravških hribov nam piše: Tu pošiljam znesek za prodane knjige, proseč še nadaljnjih pet izvodov, katere bom skušal razprodati po našem gorskem zakonji: „Vsi za jednega, jeden za vse“. In taki vneti tovariši so nam porok, da smemo upati na boljšo bodočnost.

Za Praprotnikov spomenik je daroval g. Andrej Žumer **2 K.**

Cesarja Franca Jožefa asil za neozdravljive bolnike, katerega ustanoviti je sklenila kranjska hranilnica povodom svoje 75letnice in v to svrno notirala 500.000 gld., zgradil se bode v Vodmatu poleg poslopja usmiljenih sester. Z zgradbo se prične še pomladi.

Častno občanstvo. Občini Ježica in Černuče sta imenovali za častna občana g. deželnega predsednika Viktorja barona Heina in okrajnega glavarja g. Ferd. markija Gozanja.

Osem noycev na dan draginjske, oziroma stanarinske doklade je privolil deželni zbor mestnim učiteljem ljubljanskim. Zdaj bode ljubljansko učiteljstvo res lahko dihalo! Značilno za današnje razmere je pa posebno to, da šolski sluge toliko dobodo, kakor šolski voditelji. Čudno, res čudno! Šolska oblastva nakladajo nam leto za letom večje in težje breme v šoli, gmotno podpirati nas pa nihče ne mara. Ni čuda torej, da je pomanjkanje učiteljev na Kranjskem leto za letom večje in da narašča tudi število onih, ki

nimajo poklica do tega vzvišenega stanu, ampak jim je učiteljski stan le nekaj refugium. Vzrok temu pa tiči v naših žalostnih gnotnih razmerah!

Tudi pro domo. Odgovoriti moramo besedam, katere je prinesel „Ljubljanski Zvon“ na platnicah zadnje svoje številke kot odgovor Gorjančevi „Zmesi“, v kateri je kritikoval pisavo Koščeve povesti „Sama svoja“, s katero je v živih in prikupnih barvah opisal učiteljsko osebo štirirazredne ljudske šole v trgu T., osebo — jedino inteligencijo onega kraja, katero pa ni bila družba za Milko. — Razumno je, da gospod urednik zagovarja pisavo svojega sotrudnika in dokazuje, da bi drugače sploh ne mogel pisati. O tem nečemo izgubiti nobene besede. Mislimo si le, kakšne vspehe ima tista šola, kjer se družita nje učitelja s po konjskem potu sardječimi vozniki, umazanimi kmetji in tržani, kjer prodaja svojo sitnost osoren, nadušljiv starec-nadučitelj in kjer životari štiridesetletna devica-učiteljica! Če je ta jedina inteligencija taka, tedaj mora biti drugo ljudstvo kar zdvijano in mladina do skrajnosti zanemarjena. Radi bi znali, kje je ta blažena šola, in čudom se bomo potlej čudili, da je že ni c. kr. dež. šolski svet razgnal na vse štiri vetrove. Nihče se ne bi izpodtakl nad tem, ko bi si pisatelj, pa naj bo potlej ta ali oni, Koscec ali koleginja Ivanka, izbral učitelja svoji povesti junaka in ga očrtal takó, da bi se človeku pristudil še bolj, kakor oni štirje. Saj vemo vsi, da ga ni stanu, kateri bi ne imel takih eksemplarov. Pri najboljši volji pa si ne moremo domišljati, da bi jedna šola bila zavetišče takemu cvetu našega stanu.

To so bile naše misli, ko smo brali one stavke, in takó je mislil tudi naš dopisnik Gorjanec, proti kateremu so v prvi vrsti naperjene ostre in žaljive besede gospoda urednika „Ljubljanskega Zvona“. Izjavljamo torej lojalno, da ni „Zmesi“ pisal Gorjanec iz osebne mržnje bodisi proti pisatelju, bodisi proti uredniku. Gorjanca, kateri je bil tisti čas — v počitkih — na potovanju, opozoril je na ono pisavo nek gospod uradnik, s katerim se je seznanil. Dejal je: „No, ta vas pa je lepo dal!“ Potlej šele, ko se je vrnil domov, čital je povest in spisal odgovor. Takó nas je zagotovil g. Gorjanec sam. Bil je torej neučitelj, kateremu so se zdele one besede neprimerne, a mi smo na svoja ušesa čuli od mnogih neučiteljev in celo dijakov obsojati omenjeno in v našem listu kritikovano pisavo Koščevo.

Da ne izvira dotični odgovor iz nikakoršne nenaklonjenosti, dokazuje tudi to, da smo prejeli več dopisov o tej točki. — Saj to stvar tudi g. urednik „Zvona“ sam omejuje v svojem odgovoru. Da pa ne bo nihče tega napačno tolmačil, ali si morebiti mislil, da se je hotel urednik „Tovarišev“ rešiti iz zagate, ohraniti se nekrivega v tej pravdi ali opravičiti se pred „Zvonovim“ uredništvom, moramo odkrito povedati to-le: Ko smo poslali „Zvonu“ knjigo „Domača vzgoja“ v oceno, napisali smo na dopisnici, da prinese naš list v noveletni številki spis contra „Sami svoji“. Dobili smo jih več, a jednega ne moremo zavreči, ker je najmirnejši, dasi smo tudi tega skrajšali in oblažili. Razvidno je torej, da nismo iskali prepira, niti surovosti, hoteli smo le pokazati, da živimo in da ne moremo biti z vsem zadržalnim in vedno molčeči. Še toliko povemo, da, ko bi nihče ne pisal, oglasilo bi se uredništvo samo, pa četudi se s tem komu zameri ali ne!

Ivanki, ki je stopila za Kosca v boj v „Slov. Svetu“, ni vredno, da bi kaj več odgovarjali. Ona še poleg vsega tega misli, da je Gorjancu naša književnost ameriški pragozd, kamor se ni prodrlo človeško oko! Morda se je pa Gorjanec prej smejal Jurčičevemu šolmastru Zmuznetu, nego je gledala bojevita Ivanka luč božjega solncea. Sicer pa mora biti že precej v letih, kakor tista devica iz trga T., ker vé takó natanko za vse rodbinske in hišne razmere pokojnega nadučitelja Govekarja.

S tem bodi od naše strani ta zadeva končana. Ninamo časa niti prostora, da bi se še dlje o tem pravdali. Če čuti ljuba Ivanka toliko vneme za naš stan, naj se poprime dela za naš konvikt in našo ustanovo. — Takó bo koristila svojemu stanu več, kakor pa da suče uma svetli meč za druge. Sicer pa želimo mogo vspeha tej novodobni devici orleanski!

Končujemo pa z besedami „Ljubljanskega Zvona“: Poleg vsega tega smo trdno prepričani, da je v tej reči ne le večina slovenskega občinstva sploh, ampak tudi večina narodnega učiteljstva na naši strani. In ta iskrena zavest nas s pridom tolaži.

Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“.

Prošnja. Naš slavni skladatelj Anton Nedvéd je izdal in založil meseca sušca lanskega leta najnovejšo svojo skladbo „Domu in ljubezni“, katere pa še malone nič ni razpečal. Naprosil nas je, naj v listu opozorimo nató č. gg. učitelje. Prosimo torej č. gg. tovariše, naj se ozirajo na to prošnjo in naj naročajo zase, za čitalnice, bralna in pevska društva omenjeno skladbo, katera se dobi partitura s 4 glasovi à 60 kr., posamezni glasovi à 5 kr. Dobiva se pri skladatelju, Franciškanske ulice št. 12, pri Milicu, Zagorjanu in Giontiniju v Ljubljani.

Predpustne mašice. Na pustni torek se bo igrala v Ljubljani v „Učiteljskem domu“ izvorna slovenska drama: „Uporaba samoglasnikov“ ali „Velikodušna velikodušnost“. Zalostno-vesela igra s petjem v jednom prizoru. Osebi: Prvi šolski sluga, drugi šolski sluga. — Prvi šolski sluga: Torej, kolega servus, podporo bova dobila, podporo! — Drugi šolski sluga: **A!** — Prvi šolski sluga: In sicer ravno toliko, kakor naši predpostavljeni gospodje direktorji in učitelji. — Drugi šolski sluga: **E!** — Prvi šolski sluga: Glej, kolega, pa nisva toliko časa trgala hlač po šolskih klopeh, pa uživava iste dobrote, velike dobrote. — Drugi šolski sluga: **I!** — Prvi šolski sluga: Reci, da nimajo dobra sreča vedno odprtih rok za siromake! — Drugi šolski sluga: **O!** — Prvi šolski sluga: Prijatelj, združiva vsak svoj glas v navdušeno pesem in zapojva slavo našim očetom! — Oba (zapojeta po znanem napevu „O, mein lieber Augustin:“) **U, u, u, u, u — u — u!** — (Splošno navdušenje.)

Katerega rodù je! — A: Ali si čital „Slovanski svet?“ B: Kaj pa je? — A: Ivanka se je nazobala konopelj. — B: Kaj praviš? — A: Neka Ivanka učiteljica poje smrtno pesem nesrečnemu Gorjancu. — B: Ha, ha, kdo pa je ta Gorjanec? — A: Bog sam naj ve. Kdo pa je tista Ivanka? — B: Zvedel sem troje. — A: Govôri, prijatelj! — B: Prvič: Tista Ivanka ni Ivanka, ampak moškega spola je! — A: To je verjetno. Silno moško in odločno piše. — B: Če je ženskega spola, posodila je samo svoje ime onemu, ki je tisto spisal. — A: Ti si vsegaveden, prijatelj B! B: Toda pravega imena ni dala. — A: Kakó to? — B: I, der kluge Mann schweift nicht nach dem Fernen, um Nahes zu finden!

Vedno gospodar. — Ar.: Ali ste prišli na maškarado, gospica? — Br.: Da, gospod vodja. — Ar.: Prav, prav. (Gospica učiteljica Br. zapleše. Gospoda vodjo Ara. strese jeza) Ar.: Gospica učiteljica, kot šolski vaš voditelj vam prepovem plesati! (Br. pleše naprej, Ar. počí od jeze.)

Zagrebska višja dekliska šola je imela koncem prvega polletja 265 rednih učenk in 18 izrednih.

Prvo polletje se je zaključilo na ljubljanskih ljudskih in srednjih šolah v soboto, dne 15. t. m. z zahvalno sv. mašo.

Umrl je dne 27. prosinca t. l. ob 2. uri zjutraj nanagloma učitelj J. Pleško v Idriji. N. v m. p!

I. izkaz darov za spomenik V. Ribnikarja: Gospa Franja Ruech iz Trziča 5 gld.; gđe Ivanka Arko iz Dol. Logatca 5 gld.; g. R. Šeber iz Postojine 3 gld. in g. J. Dimnik iz Ljubljane 2 gld. Srčna hvala!

V Dolenjem Logatcu, dne 10. svečana 1896.

Ivan Šega.

Bukovinski deželni zbor je znižal ljudskim učiteljem dobo učiteljevanja od 40 na 35 let. Ali bi pri nas ne bilo mogoče kaj takega doseči? Leta 1883 so učitelji litij-skega okraja poslali jednako prošnjo visokemu deželnemu zboru, a so na predlog gosp. poslanca Sukleja propali. Poskusimo še jedenkrat! Stvar je važna. C.

Zahvala. Slavni odbor „Narodne šole“ blagovoli je v minulem letu tukajšnjim revnim učencem podariti mnogo pisalnega blaga. Za ta blagodušni dar se mu v imenu obdarovane šolske mladine najtopljeje zahvaljuje

Knežak, dne 8. svečana 1896.

V. Pin, šolski vodja.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 3

m. šol. sv. Na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani je stalno popolniti novo ustanovljeno peto učno mesto s prejemki III. plačilne vrste.

Pravilno opremljene prošnje je do 1. šušca 1896. leta vlagati pri podpisanem šolskem oblastvu.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 1. svečana 1896.

Predsednik: *Grasselli* l. r.

Štev. 4

m. šol. sv. Na mestni nemški dekliski ljudski šoli v Ljubljani je stalno popolniti novoustanovljeno šesto učno mesto s prejemki IV. plačilne vrste.

Pravilno opremljene prošnje je do 1. šušca 1896. leta vlagati pri podpisanem šolskem oblastvu.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 1. svečana 1896.

Predsednik: *Grasselli* l. r.